

FANTASTIKA JA FILOSOOFIA SÜNTEES

Pärast poolteist aastakümnet kestnud vaheaega lavastati Estonia teatri festivali NYYD raames uus algupärane eesti ooper "Süda" – muusika Raimo Kangrolt, libreto tema tütardele Kirkele ja Maarjalt. Ooper jätkab uut loomeperioodi Kangro muusikas, mis algas Teisest klaveri-kontserdist ja mida iseloomustab filosoofilisuse suurem osakaal. Ooperi põhiideeks on Hea ja Kurja võitlus.

Libreto on pisut sirgjooneline, kuid ideede ring on välja joonistatud küllalt selgelt. Eksperimentaalmeditsiini valdkonnas töötava Doktori näitel astutakse välja fantastilises vormis raha- ja auahnuse vastu teaduses, alltekstis mõte, et reaalne inimene on kõrgeim väärtus. Teaduskonverentsi stseenis viidatakse – ja küllalt satiirilisel – mõnede praeguste ettevõtmistele, kus autasusid ja –nimesid antakse mitte teenete, vaid näiliste, kaudsete põhjuste alusel. Libreto tinglikkused ei ole varjatud, pigem vastupidi – on näha, et noored autorid sattusid ise hoogu fantastilise mängu protsessist.

Kuid tehnilisest küljest on libretos palju puudujääke. Mõned stseenid on kirjutatud nii, et neid on raske lavale kohandada – näiteks nõuab dekoratsioonide vahetus palju aega. Kõige vähem on autoritel õnnestunud Doktori Naise ja Postiljoni intiimne stseen, mida on praktiliselt võimatu valitud žanri raames veenvalt lavastada.

R. Kangro muusika avab ideaalselt libreto ideid, iseloomustab suurepäraselt tegelasi, toonitab veenvalt tegevuse arengut. See on võrdlemisi akadeemiline: helilooja ei unusta ooperiteatri reaküljastajat. Muusika aluseks on ratsiatiivsed stseenid ja intonatsioonilt pindlikud ansambliid, küllaltki palju on aga suurepäraseid aarialikke ja kooriepisoode.

Lavastaja Neeme Kuningas oli teinud kõik selleks, et ooper tuleks efektselt välja. Üllatused algavad juba

Doktor (Rauno Elp) ja postiljon (Alar Haak) Harri Rospu foto

garderoobis: riidehoidjad ja kontrolörid, samuti koor (mitte ainult laval, vaid ka loozides) kandsid valgeid kitleid ja suu ees marlit. Kujundus ja liikumine olid kõikides stseenides (peale ülalmainitud intiimstseeni) väga väljendusrikkad, kulminatsioon konverentsi stseenis oli hoolikalt ette valmistatud. Kuningas kasutas ka ebatavalisi vahendeid, nagu kiik või püstolipaugud (mis kunagi ei seganud muusikat). Airi Erase originaalsed dekoratsioonid ja kostüümid aitasid kaasa lavastusele ja tegelaste iseloomustamisele.

Näitlejate mäng oli väga heal tasemel. Oli näha, et partituuri kallal oli töötatud väga palju. Mõlemad peaosatäitjad Rauno Elp ja Ain Anger olid veenvad nii hääleliselt kui ka mänguliselt. Nad iseloomustasid oma kangelasi psühholoogiliselt peenelt. Angeri Põrguvürst arvestas seehulgas Goethe Melistofeelsest alguse saanud traditsiooni. Ka Pirjo Levandi tuli oma mitmepalgelise osaga kenasti toime, kuid temal oli kohati liialdatult esiplaanil hirmu ja ängi moment;

seetõttu ei olnud ta nii veenev nagu Anger või Elp. Alar Haak laulis ja mängis hästi, kuid ei suutnud leida oma hääles värve, mis ühendaksid tema kangelase erinevaid meeleolusid – tema esines nagu kolmes erinevas rollis: tema Postiljon intiimses stseenis on üks, konverentsistseenis teine, finaalis kolmas isik.

Väga huvitav oli Hans Miielberg, kes Meedikute Nõukogu Esimehe satiirilises osas lõi peene ja särava paroodia nõukogude minevikust. Head olid ka Doktori patsiendid; nendest meeldis mulle kõige rohkem Villu Valdmaa, kes nagu kopeeris oma rolli mõned labased jooned otse elust. Vahemahulised osad olid ette kantud samuti hästi.

Mitmes plaanis esinev koor (koormeister Elmo Tiisvald) ja orkester (dirigent Paul Mägi) olid pidevalt head. Oli näha, et iga detail on läbi mõeldud.

Rahvast oli palju. Loodame, et kevadel, kui sama lugu mängitakse jälle, on see ka nii. Teos on seda väärt.

Mark Rais